

NGHỆ THUẬT DIỄN XƯỞNG DÂN GIAN TRONG BỐI CẢNH HỘI NHẬP VÀ PHÁT TRIỂN

HOÀNG NGỌC THÙY TRINH*

1. Cơ hội và thách thức đối với nghệ thuật diễn xướng dân gian

Trong thời kỳ hội nhập văn hóa và xã hội, nghệ thuật diễn xướng dân gian có nhiều cơ hội mới mở ra, tạo điều kiện cho sự phát triển và lan rộng của loại hình nghệ thuật trình diễn này:

Thứ nhất, sự hội nhập mở ra cơ hội cho giao lưu văn hóa giữa các quốc gia và cộng đồng, từ đó làm phong phú thêm nguồn cảm hứng và ý tưởng cho nghệ thuật diễn xướng dân gian. Việc tiếp xúc với các phong cách diễn xuất, câu chuyện và truyền thống từ các nền văn hóa khác nhau có thể thúc đẩy sự đa dạng và sáng tạo trong nghệ thuật này.

Thứ hai, công nghệ và truyền thông hiện đại cung cấp cho nghệ sĩ, nhà làm phim dân gian, nhà sưu tầm nghiên cứu văn hóa có cơ hội để tiếp cận và chia sẻ nghệ thuật của họ với một đối tượng khán giả rộng lớn hơn. Internet, mạng xã hội và các nền tảng truyền

Trong thời đại của sự hội nhập và phát triển văn hóa, nghệ thuật diễn xướng dân gian đóng vai trò không thể phủ nhận trong việc củng cố và thể hiện bản sắc văn hóa của từng cộng đồng. Đặc biệt, trong bối cảnh của sự hội nhập và phát triển toàn cầu, nghệ thuật này trở thành một cầu nối quan trọng giữa các dân tộc, mang lại cơ hội để chia sẻ, học hỏi và tôn vinh những giá trị truyền thống cũng như tạo ra những trải nghiệm mới. Bài viết góp phần làm sáng rõ những thách thức và cơ hội mà nghệ thuật diễn xướng dân gian đang đối mặt trong môi trường đa văn hóa và đa chiều của thế giới ngày nay.

thông số giúp cho việc phổ biến và tiếp cận nghệ thuật diễn xướng dân gian trở nên dễ dàng hơn, từ đó mở ra cơ hội cho sự lan rộng và phát triển trên phạm vi toàn cầu.

Thứ ba, thông qua sự hội nhập, nghệ thuật diễn xướng dân gian có thể tạo ra cộng đồng đa dạng và phong phú hơn, thu hút sự tham gia của nhiều người từ nhiều nền văn hóa và lớp xã hội khác nhau. Việc thúc đẩy sự tham gia của cộng đồng trong việc truyền

bá và trải nghiệm nghệ thuật diễn xướng dân gian không chỉ tạo ra sự liên kết mạnh mẽ giữa các thành viên trong cộng đồng mà còn làm phong phú trải nghiệm nghệ thuật của họ. Sự hội nhập cũng mở ra cơ hội để bảo tồn và phát triển bền vững nghệ thuật diễn xướng dân gian. Việc học hỏi và chia sẻ kinh nghiệm với các nghệ sĩ và nhà nghiên cứu; sưu tầm văn hóa dân gian từ các quốc gia khác nhau có thể giúp tăng cường khả năng bảo tồn và phát triển của nghệ thuật này trên toàn thế giới.

Tuy nhiên, trong bối cảnh hội nhập hiện nay, nghệ thuật trình diễn dân gian các dân tộc Việt Nam cũng phải đối mặt với khá nhiều thách thức như sau:

Thứ nhất, phương tiện truyền thông đại chúng thường truyền tải và phổ biến những nét văn hóa phổ thông hoặc tiêu biểu của một quốc gia hay vùng miền. Điều này có thể làm cho những nét văn hóa dân gian đặc trưng trở nên ít được chú trọng hoặc được xem nhẹ hơn. Trong một số trường hợp cụ thể, sự tiếp xúc, giao lưu với văn hóa nước ngoài (cái mới, cái hiện đại thường hấp dẫn giới trẻ hơn) có thể làm suy giảm sự quan tâm đến nghệ thuật dân gian trong nước của mình. Người tiêu dùng có thể dễ dàng chọn lựa các sản phẩm nghệ thuật hoặc giải trí từ nước ngoài thay vì những biểu diễn dân gian truyền thống, dẫn đến suy giảm sự độc đáo và bản sắc của nghệ thuật dân gian.

Thứ hai, nghệ thuật dân gian thường liên quan chặt chẽ đến truyền thống và giá trị văn hóa cụ thể của một cộng đồng, mang tính khu biệt của từng dân tộc, từng cộng đồng. Trong quá trình hội nhập và toàn cầu hóa, việc duy trì và bảo tồn những giá trị này có thể trở nên khó khăn. Vấn đề toàn cầu hóa thường thúc đẩy các loại hình văn hóa phổ quát. Các giá trị truyền thống cụ thể của cộng đồng có thể bị làm mờ dần khi chúng được thay thế bởi các giá trị và xu hướng toàn cầu hơn. Sự thay đổi trong lối sống và giá trị của các thế hệ mới có thể làm cho những giá trị truyền thống trở nên không còn phù hợp hoặc ít quan trọng đối với người trẻ, dẫn đến sự giám sát trong việc truyền đạt và duy trì các giá trị này. Bên cạnh đó, sự gia tăng của các hoạt động thương mại và công nghiệp có thể đặt áp lực lớn lên nghệ thuật dân gian, các nghệ nhân loại hình nghệ thuật dân gian truyền thống sẽ khó khăn trong việc trao truyền duy trì và bảo tồn truyền thống và giữ gìn bản sắc.

Thứ ba, so với các loại hình nghệ thuật hiện đại hoặc thương mại thì nghệ thuật dân gian thường không nhận được sự tài trợ và hỗ trợ đầy đủ từ các cơ quan chính phủ hoặc tổ chức phi lợi nhuận. Việc thiếu hỗ trợ và tài trợ cho các hoạt động duy trì và bảo tồn nghệ thuật dân gian cũng là một thách thức trong việc truyền đạt và duy trì các giá trị truyền thống.

Thứ tư, sự truyền thụ kỹ năng và kiến thức từ thế hệ này sang thế hệ khác trong lĩnh vực nghệ thuật dân gian đôi khi gặp khó khăn do sự suy giảm văn hóa truyền thống, sự phát triển về kinh tế và sự chuyển biến xã hội. Sự thiếu hụt nguồn lực và sự hỗ trợ ưu tiên cho việc giáo dục và đào tạo trong lĩnh vực nghệ thuật dân gian cũng là một thách thức cho

việc truyền thụ kỹ năng và kiến thức. Đồng thời, sự phát triển của công nghệ và các hình thức giáo dục hiện đại có thể làm cho các thế hệ trẻ quan tâm đến những lĩnh vực khác, vấn đề trao truyền, kế thừa trong loại hình nghệ thuật dân gian là thách thức lớn đối với các cộng đồng hiện nay.

Thứ năm, một thách thức khác là làm thế nào để thúc đẩy và bảo vệ sự đa dạng và phong phú của nghệ thuật dân gian truyền thống từ cộng đồng và vùng miền khác nhau trên thế giới. Vấn đề quan trọng nhất ở đây là sự tôn trọng, hỗ trợ các cộng đồng và các dân tộc thiểu số trong việc duy trì, phát triển và bảo tồn nghệ thuật dân gian của họ. Việc ưu tiên nguồn lực và hỗ trợ tài chính cho các dự án và sự kiện nghệ thuật địa phương là mối quan tâm và thách thức không nhỏ trong bảo tồn nghệ thuật dân gian các dân tộc.

2. Sự phát triển và ứng dụng chuyển đổi số trong nghệ thuật diễn xướng dân gian

Cải cách số hóa - chuyển đổi số (CĐS) đang là một xu hướng quan trọng và không thể phủ nhận trong quá trình phát triển kinh tế, văn hóa và xã hội trên toàn cầu. Việt Nam cũng không nằm ngoài xu hướng này và những năm gần đây, tại Việt Nam đã bắt đầu chú trọng và đẩy mạnh CĐS, đặc biệt là trong lĩnh vực văn hóa và di sản.

Thủ tướng Chính phủ phê duyệt *Chương trình Chuyển đổi số quốc gia đến năm 2025, định hướng đến năm 2030* và *Chương trình số hóa di sản văn hóa Việt Nam giai đoạn 2021 đến 2030* đã đánh dấu một bước quan trọng trong việc định hình và thúc đẩy CĐS tại Việt Nam. Điều này không chỉ làm tăng cường quản lý và bảo tồn di sản văn hóa một cách hiệu quả hơn mà còn tạo ra cơ hội để phát triển và quảng bá di sản văn hóa Việt Nam trên cả nước và trên thế giới.

Trong lĩnh vực văn hóa, di sản, việc số hóa và từng bước CĐS không chỉ giúp cải thiện công tác bảo tồn di sản mà còn mở ra cơ hội cho việc khai thác và quảng bá di sản văn hóa một cách hiệu quả và đa dạng hơn. Đặc biệt, trong việc bảo tồn và phát triển nghệ thuật diễn xướng dân gian, CĐS cung cấp cơ hội để kỹ thuật số hóa các tác phẩm và truyền thống nghệ thuật, từ đó làm cho mọi người dễ dàng tiếp cận và trải nghiệm nghệ thuật này hơn. Ngày 31-12-2021, Bộ trưởng Bộ VHTTDL phê duyệt *Chương trình Chuyển đổi số của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đến năm 2025, định hướng đến năm 2030*, cũng chứng tỏ cam kết mạnh mẽ của ngành Văn hóa trong việc thúc đẩy CĐS, đáp ứng yêu cầu của thời đại số hóa. Điều này là một dấu hiệu tích cực và quan trọng cho sự phát triển bền vững

của ngành Văn hóa và di sản văn hóa tại Việt Nam trong thời kỳ hội nhập và phát triển toàn cầu.

CĐS là cơ hội cho phép bảo tồn những tài liệu, vở diễn và tư liệu khác của di sản nghệ thuật diễn xướng dân gian một cách hiệu quả hơn. Việc lưu trữ dữ liệu số giúp ngăn chặn sự mất mát và hủy hoại do thời gian, môi trường hoặc các yếu tố khác. CĐS tạo ra một kho tàng số lớn và dễ dàng truy cập, giúp nhà nghiên cứu, nhà quản lý và nghệ sĩ có thể tra cứu và nghiên cứu các tài liệu và vở diễn một cách thuận tiện và hiệu quả. Các tài liệu và vở diễn được số hóa có thể dễ dàng chia sẻ và phân phối trên các nền tảng truyền thông kỹ thuật số, từ đó tăng cơ hội quảng bá và giáo dục về nghệ thuật diễn xướng dân gian đến một đối tượng khán giả rộng lớn hơn. Tài liệu và vở diễn được số hóa cung cấp nguồn tư liệu phong phú và đa dạng cho việc đào tạo và phát triển nghệ thuật diễn xướng dân gian trong tương lai, từ việc học hỏi và nghiên cứu đến việc thực hành và biểu diễn. Số hóa là phương cách hữu hiệu để bảo tồn những tư liệu quý, vai diễn điển hình, vở diễn có giá trị sâu sắc trong từng loại hình diễn xướng, phục vụ lâu dài cho công tác nghiên cứu, tạo thành một kho tàng số rộng mở, dễ dàng tra cứu, kết nối và khai thác, phục vụ đắc lực công tác đào tạo, quảng bá nghệ thuật diễn xướng trong tương lai, đồng thời mở ra cơ hội cho các nhà nghiên cứu, nhà quản lý và nghệ sĩ kết nối, hợp tác trong việc bảo tồn và phát huy giá trị của nghệ thuật diễn xướng dân gian, từ đó tạo ra một mạng lưới hỗ trợ và phát triển mạnh mẽ.

3. Kết luận

Từ việc phân tích triển vọng của nghệ thuật diễn xuất dân gian trong tương lai, đặc biệt là trong bối cảnh ngày nay của quá trình hội nhập, phát triển, thúc đẩy giao lưu hợp tác hữu nghị giữa các quốc gia và sự kỹ thuật số hóa trong tiến trình thay đổi nhanh chóng của xã hội, có thể thấy nghệ thuật diễn xướng dân gian đóng vai trò quan trọng trong việc bảo tồn và phát triển di sản văn hóa của mỗi quốc gia. Trong bối cảnh hội nhập, việc bảo tồn và phát triển các hình thức diễn xướng truyền thống giúp duy trì và thúc đẩy nhận thức văn hóa, giáo dục và đồng thời tạo ra nguồn cảm hứng cho sự sáng tạo mới. Nghệ thuật diễn xướng dân gian thường phản ánh nền văn hóa và truyền thống của mỗi quốc gia. Vì vậy, việc hợp tác với các đối tác nước ngoài trong lĩnh vực này sẽ giúp tăng cường sự hiểu biết và tôn trọng đối với các giá trị văn hóa đa dạng trên thế giới.

Bên cạnh đó, sự phát triển của công nghệ đã mở ra nhiều cơ hội mới cho nghệ thuật diễn xướng dân gian. Việc tích hợp công nghệ vào các biểu diễn truyền thống có thể tạo ra những trải nghiệm mới mẻ

và hấp dẫn hơn cho khán giả, đồng thời giúp quảng bá và bảo tồn di sản văn hóa một cách hiệu quả hơn. Hợp tác hữu nghị giữa Việt Nam và các đối tác nước ngoài trong nghệ thuật diễn xướng dân gian không những có thể tạo ra cơ hội giao lưu và trao đổi nghệ thuật giữa các nghệ sĩ và nhóm nghệ thuật từ các quốc gia khác nhau mà còn tạo cơ hội tiếp thu với công nghệ số tiên tiến của thế giới. Điều này giúp mở rộng tầm nhìn và đồng thời tạo ra những sản phẩm nghệ thuật độc đáo hơn.

Trong bối cảnh hội nhập và phát triển, nghệ thuật diễn xướng dân gian vẫn giữ được tính đa dạng và sự sáng tạo. Việc kết hợp các yếu tố truyền thống với các yếu tố mới mẻ và hiện đại tạo ra những biểu diễn độc đáo và đa chiều, thu hút sự quan tâm của đông đảo khán giả. Nghệ thuật diễn xướng dân gian có thể là một yếu tố thu hút du lịch văn hóa, tạo điều kiện cho du khách có cơ hội trải nghiệm và tham gia vào các hoạt động nghệ thuật truyền thống. Hợp tác trong lĩnh vực này có thể tạo ra nhiều cơ hội kinh doanh mới cho ngành Du lịch.

Nghệ thuật diễn xướng dân gian có khả năng kết nối với cộng đồng một cách sâu sắc. Việc hợp tác giao lưu văn hóa nghệ thuật diễn xướng dân gian có thể tạo ra cơ hội để tăng cường hòa bình, hiểu biết và hợp tác giữa các quốc gia trên thế giới. Để bảo tồn và phát triển nghệ thuật diễn xướng dân gian trong bối cảnh hội nhập và phát triển, việc tăng cường giáo dục và tuyên truyền về giá trị của nghệ thuật này là rất quan trọng. Sự hiểu biết và sự quan tâm từ phía công chúng và cộng đồng là yếu tố then chốt trong việc duy trì và phát triển nghệ thuật diễn xướng dân gian trong thời gian tới. ■

H.N.T.T

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Thành Đức, *Nghệ thuật biểu diễn dân gian tỉnh Bà Rịa-Vũng Tàu*, Nxb Thanh niên, 2012.
2. Vũ Ngọc Khánh, *Từ vựng thuật ngữ Folklore Việt Nam*, Nxb Văn hóa - Thông Tin, 1995.
3. Quyết định số 749/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ về phê duyệt *Chương trình Chuyển đổi số quốc gia đến năm 2025, định hướng đến năm 2030*, 3-6-2020.
4. Quyết định số 2026/QĐ-TTg, của Thủ tướng Chính phủ về phê duyệt *Chương trình số hóa Di sản văn hóa Việt Nam giai đoạn 2021 đến 2030*, 2-12-2021.
5. Quyết định số 3611/QĐ-BVHTTDL của Bộ trưởng Bộ VHTTDL về phê duyệt *Chương trình Chuyển đổi số của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đến năm 2025, định hướng đến năm 2030*, 31-12-2021.